

1. Obiekt

42/1

KOŚCIÓŁ p.w. św. Mikołaja

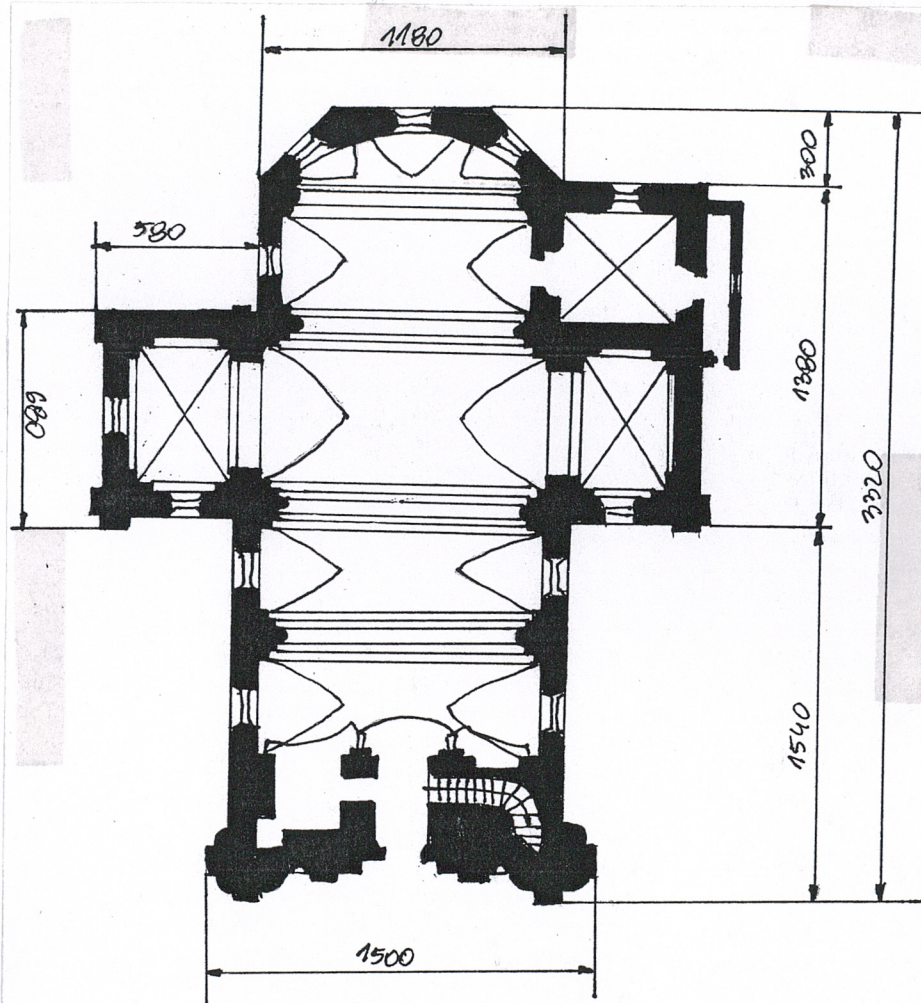
2. Czas powstania

2 ćw. XVIII

3. Miejscowość

NOWOTANIEC

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

SKALA

1:300

0 15 3 4,5 m

h kalenicy 8 m

4. Adres

38-506 Nowotaniec

nr hipoteczny... dz. 84

5. Przynależność administracyjna

województwo Podkarpackie

gmina Bukowsko

6. Poprzednia nazwy miejscowości

Lobendanc, Lobentancz, Lobentanz
Lobentans, Lubotaniec, Nowothanies

7. Przynależność administracyjna

przed 1 V I 1975

województwo Rzeszowskie

powiat krośnieński

8. Właściciel i jego adres

Parafia Rzymskokatolicka
38-506 Nowotaniec

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr A-94 data 16.12.1935

Wieś lokowana w 1366 r. na tzw. prawie magdeburskim pod nazwą Brzozowa. W roku 1409 wieś była w posiadaniu Piotra de Lobentanz, w 1419 r. nadana za zasługi Maciejowi Czarnemu ze Zboisk. W roku 1444 osada otrzymała prawa miejskie staraniem właściciela Jana Bala herbu Gozdawa. Rodzina Balów jest właścicielem miasta do poł. XVI w. Następni właściciele w XVI w. to Wzdowscy, Stanowscy, w XVIII Bukowscy, Broniccy, Gumowscy, w pocz. XIX w. należy do Wiktorów; w tymże wieku Nowotaniec zostaje podzielony pomiędzy Wiktorów i Jaworskich. W latach 1812-1944 jest własnością szlachecką rodziny Krzywkowicz-Poźniak herbu Przestrzał.

Kościół parafialny p.w. św. Mikołaja jest wzmiankowany od roku 1424. Parafia została założona przez Jana I Bala, stolnika sanockiego. Pierwotnie był to kościół drewniany p.w. N.P. Marii i św. Mikołaja. W 1558 r. zamieniony na zbór kalwiński przez ówczesnego właściciela Nowotańca Hieronima de Stano herbu Gozdawa. Za co został przez bp przemyskiego Jana Dziaduskiego obłożony klątwą. W 1698 odbył się w Nowotańcu synod kalwiński. Kościół został zwrócony katolikom w 1613 r. W 1624 r. parafię i kościół zniszczyli Tatarzy. W roku 1711 kościół spłonął w wyniku pożaru parafii.

Obecny kościół murowany został wzniesiony w 2 ćw. wieku XVIII w stylu barokowym, z fundacji Józefa Bukowskiego, chorożego sanockiego, konsekrowany w 1745 r. Kościół remontowany w latach 1906-1908, następnie w 1939. W roku 06.04.1946 miejscowość spalona przez UPA. Nowotaniec utracił prawa miejskie po 1946 r.

SYTUACJA: kościół położony na niewielkim wzniesieniu przy drodze z Pisarowiec do Bukowska. Otoczony murem z piaskowca łamanego. Na przeciwko dawne wzgórze, na którym miał się znajdować średniowieczny zamek.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA: kościół murowany z kamienia, pokryty tynkiem. Cokoł obity płytami z piaskowca. Krypta pod prezbiterium kamienna sklepiona łukiem kolebkowym. Sklepienie nawy kolebkowe z lunetami na gurtach opadających na kolumny w nawie i prezbiterium. Sklepienie w kaplicach i zakrystii krzyżowe. Podchórże sklepione krzyżowo na gurtach. Okna zamknięte półkoliście drobnoszczelinowe; w skarbczyku i przedsionku zamknięte prosto, też z podziałem szczelinowym. We wszystkich oknach zamontowane kraty. Posadzka z płyt marmurowych. Schody do skarbczyka biegnące w głębokości muru, kamienne. W wieży południowej kręcone, kamienne. Schody do krypty pod prezbiterium kamienne, 1- biegowe, zewnętrzne. Drzwi drewniane z okuciami, dwuskrzydłowe. Dach kryty blachą. Wieżyczki, hełmy nad wieżyczkami obite blachą.

RZUT: kościół orientowany, zbudowany na planie krzyża łacińskiego, w którego ramionach umiejscowiono kaplice. Prezbiterium jednoprzęsłowe, zewnątrz zamknięte trójbocznie, wewnątrz półkoliście. Po stronie południowej zakrystia z dobudowanym przedsionkiem. Nawa na rzucie prostokąta. Jednonawowa, trójprzęsłowa. Wieże na rzucie kwadratu z zaokrąglonymi narożami.

BRYŁA: rozczłonkowana, po stronie południowej kaplica z zakrystią nakryta wspólnym dachem, do którego dobudowano długi przedsionek. Dach dwuspadowy nad nawą, zakrystią i przedsionkiem; nad kaplicą północną pulpitowy. Na przecięciu nawy i transeptu wieżyczka zakończona kopulastą zwieńczona krzyżem. W elewacji frontowej dwie wysmukłe wieże zakończone kopulastą i zwieńczone krzyżami.

ELEWACJE: zachodnia – trójosiowa, oś środkowa ujęta w dużą wnękę ciągnącą się do szczytu zakończoną pełnym łukiem. Wejście ujęte w kamienny portal ze zwornikiem, nad nim rozbudowane nadświetle z rozbudowanym zwieńczeniem ujętym wolutami wspierającymi profilowany gzyms. Powyżej trójkątny oprofilowany szczyt z główką aniołka pośrodku. Nad szytą dość głęboką wnęką z otworem okiennym zamkniętym łukiem segmentowym. Powyżej przełamujące się belkowanie, nad którym znajduje się zamknięte łukiem Oko Opatrzności. Szczyt oprofilowany przedzielony gzymsem na dwie kondygnacje. W dolnej na osiach lizen imposty zwieńczone gzymsem; w górnej wnęką zamkniętą łukiem segmentowym z płaskorzeźbą Matki Boskiej z Dzieciątkiem ujęta dwoma półkolumnkami. Fasada podzielona lizenami w wielkim porządku wspierającymi przełamujące się belkowanie zwieńczone trójkątnym szczytem. W dwóch bocznych osiach, na dwóch poziomach hemisferyczne nisze z rzeźbami św. Biskupów oraz św. Piotra i Pawła. Po bokach fasady silnie wysunięte z naroży wysmukłe wieże z lizenami na osiach ścian. Ponad belkowaniem przechodzące z fasady w niskie ośmioboczne kondygnacje zwieńczone gzymsem i baniastymi hełmami zakończonymi krzyżami.

Wschodnia – z prezbiterium zamkniętym trójbocznie. Na każdej ścianie pod profilowanym gzymsem wnęką z otworem okiennym, zamkniętą półkoliście. W ścianie środkowej w przyziemiu otwór drzwiowy, do którego prowadzą zewnętrzne schody.

14. Kubatura 5090 m ³	15. Powierzchnia użytkowa 636 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne sakralna	17. Użytkowanie obecne sakralna
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja Kościół remontowany w 1949r. po częściowym spaleniu przez UPA. Następne prace remontowe w 1954, 1963. W 2000r.- wykonanie centralnego ogrzewania, 2001r.- prace remontowo-konserwatorskie w obrębie fasady frontowej, pokrycie dachu nad zakrystią – projekt elewacji frontowej i kolorystyki kościoła, M. Sidor, 2001r.; 2004r.- osuszenie i remont elewacji kościoła		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Stan ogólny dobry. Mury bez odkształceń. Ubytki w tynku na wysokości cokołu. Pokrycie dachowe szczelne. Rynny przepustowe. Stolarka w stanie dobrym.	
		20. Najważniejsze postulaty konserwatorskie Naprawa ubytków w tynku zewnętrznym.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Mapa katastralna miejscowości Nowotaniec z 1852r. WAP Przemyśl

22. Bibliografia

A. Fastnaht Osadnictwo ziemi sanockiej, Sanok
Karta zielona B. Gołubiew, 1963 r.

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr Anna Mazurek, październik 2005 r. *Mazurek*

plany, rysunki mgr Anna Mazurek, październik 2005 r. *Mazurek*

zdjęcia fotogr. mgr Anna Mazurek, październik 2005 r. *Mazurek*

miejsce przechowywania negatywów u A. Mazurek *Mazurek*

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA
AUTORSKIEGO!

26. Adnotacja o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1 wkładka

1. Miejscowość NOWOTANIEC	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ p.w. św. Mikołaja	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. pkt. 13, zdjęcia, plan orientacyjny
-------------------------------------	--	--

c.d. pkt. 13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacja, wnętrze, wyposażenie, instalacje).

Północna i południowa – ściany zwieńczone profilowanym gzymsem, poniżej na dwóch poziomach wnęki okienne. Na niższym poziomie szersze, powyżej węższe i wysmukłe. W kaplicach okna tylko na jednym poziomie zamknięte półkoliście łukiem. W elewacji południowej okno od skarbczyka zamknięte prosto ponad profilowanym gzymsem, również prosto zamknięte okno w przedsionku.

WYSTRÓJ: ściany prezbiterium i nawy podzielone półkolumnami na tle pseudopilastrów wspierającymi wydatny profilowany gzyms, wygięty półkoliście nad kolumnami. W nawie między nimi półkoliście zamknięte wnęki ołtarzowe oraz półkoliste arkady do kaplic. Łuk tęczyowy zamknięty półkolistym ujętym filarami przysięnnymi z półkolumnami. Sklepienia kolebkowe z lunetami, na gurtach opadających na kolumny, w kaplicach i zakrystii krzyżowe. Chór muzyczny wsparty na czterech arkadach filarów z pilastrami, z których boczne zamurwane. Parapet z balustradą z w. XIX. Ściany kaplic ożywione płytkami arkadami

WYPOSAŻENIE: ołtarz główny z pocz. XX w. uzupełniony ornamentami ze zburzonej cerkwi w Darowie. Ołtarze boczne w kaplicach późnobarokowe z 1 poł. XVIII w. wykonane zapewne przez snycerzy krośnieńskich

INSTALACJE: elektryczna

1. Elewacja od południa

2. Prezbiterium, kaplica północna

3. Fasada główna

Wkładkę założyła: Anna Mazurek

Miejsce przechowywania negatywów: u autora

Mazurek

4. Portal

5. Krypta pod prezbiterium

6. Ołtar główny

